

การบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างชีวิต โดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง

สุเทพ แผลงทับ^{1,2*}

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา

วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

² ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะแก้ว ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

โทร 089-2823949, 044-151837 E-mail: sutheptap6@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างชีวิต (SEAT Framework) โดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง (Empowerment Evaluation) รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้ขั้นตอนการประเมินเสริมพลัง 4 ขั้นตอน มาใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) การจัดลำดับความสำคัญ (Taking Stock) 2) การกำหนดเป้าหมาย (Setting Goal) 3) การพัฒนายุทธวิธี (Developing Strategies) และ 4) การบันทึกความก้าวหน้า (Documenting Progress) และใช้องค์ประกอบของการประเมินเสริมพลัง 5 อย่าง มาพัฒนาครู ได้แก่ การฝึกอบรม การอำนวยความสะดวก การชี้แนะ การทำให้กระจ่าง และการปล่อยให้เป็นอิสระ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านเกาะแก้ว ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุป (Induction) และตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation) นำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า การนำรูปแบบการประเมินเสริมพลังมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรวม ตามโครงสร้างชีวิต 4 ด้าน คือด้านผู้เรียน (S-Student) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ด้านกิจกรรม (A-Activities) ด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก (T-Tools) สามารถทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรวม สามารถวิเคราะห์และคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีสื่อที่กระตุ้นต่อการเรียนรู้และเอื้อต่อการพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนทำให้ครูมีความตระหนักและมีความภาคภูมิใจในตนเอง ที่ได้พัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อย่างมีระบบและมีขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนและครูได้รับรางวัลในระดับชาติอย่างหลากหลาย

คำสำคัญ: การบริหาร; การจัดการเรียนรวม; โครงสร้างชีวิต; การประเมินเสริมพลัง

The Management of Inclusive Education through SEAT Framework Using Empowerment Evaluation

Suthep Plaengthap^{1* 2*}

¹ Ph.D. Candidate in Research and in Cognitive Science, College of Research
Methodology and Cognitive Science (RMCS), Burapha University

² Director of Ban Ko Kaeo School, Ko Kaeo Sub-district, Samrongthap District
Surin Primary Educational Service Area Office 1

Tel 089-2823949, 044-151837 E-mail: sutheptap6@gmail.com

Abstract

This research aimed to study the management of inclusive education through SEAT framework using empowerment evaluation by qualitative research through applying 4 steps of empowerment evaluation; 1) Taking stock 2) Setting goal 3) Developing strategies 4) Documenting progress. Using 5 frames of empowerment evaluation to teacher development were training, facilitation, advocacy, illumination, and liberation. The sample used in this study was 10 teachers of Ban Ko Kaeo School, Ko Kaeo Sub-district, Samrongthap District, Surin Primary Educational Service Area Office 1 of school year 2014 by purposive sampling. Data collection used participatory observation, depth interviews, focus group, and review literature. Data analysis used induction and triangulation through descriptive analysis.

The results showed that the management of inclusive education through SEAT framework using empowerment evaluation model; S-Student, E-Environment, A-Activities and T-Tools. As well as the teachers understand how to manage the inclusive education including analyze and screen for learners with special needs effectively and set both inside and outside the classroom environment properly. A variety of teaching and learning activities enhance the learners' abilities. Teachers' awareness and self-esteem had developed the learners with special needs by steps. As a result, learners and teachers have been awarded national level.

Keywords: management; inclusive education; SEAT framework; empowerment evaluation

1. ที่มาและความสำคัญ

การจัดการเรียนรวม (Inclusive education) เป็นแนวคิดทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่ว่าโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติ หรือเด็กคนใดที่มีความต้องการพิเศษ เด็กทุกคนที่ผู้ปกครองพามาเข้าเรียน ทางโรงเรียนจะต้องรับเด็กไว้ และจะต้องจัดการศึกษาให้เขาอย่างเหมาะสม ทุกคนต่างเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องยอมรับซึ่งกันและกัน ต้องใช้ชีวิตร่วมกันกับคนปกติ โดยไม่มีการแบ่งแยก (ผดุง อารยะวิญญู. 2542 : 1-3) การบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) เป็นการจัดการศึกษาที่ยึดตามโครงสร้าง 4 ด้าน คือด้านผู้เรียน (S-Student) ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความบกพร่อง ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) มีทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านกิจกรรม (A-Activities) มีการจัดระบบกิจกรรม การจัดทำแผน การศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการสอนเฉพาะบุคคล เทคนิคการสอน การนิเทศ การติดตาม การประเมินผล การปรับปรุงงาน ด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก (T-Tools) ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือในการบริหารจัดการ การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กฎระเบียบ คน งบประมาณ และอื่น ๆ ตามลำดับ ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อใช้ในวางแผนจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (เบญจฯ ชลธารนนท์. 2546 : 6)

สภาพปัจจุบันพบว่าการจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีทไม่ประสบความสำเร็จและมีปัญหามากมาย โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดการเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม ขาดแคลนครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษโดยตรง ผู้ปกครองและชุมชน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ (วลัยทิพย์ สิริจวัฒนา. 2548 : 69) ตลอดจนคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนรวมของผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนนักเรียนยังอยู่ในระดับที่ต่ำ (ณรงค์ อัมพรภาค. 2550 : 115-116) นอกจากนี้โรงเรียนมักจะปฏิเสธนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพราะเห็นว่าเป็นภาระของคณะครู สภาพแวดล้อมในโรงเรียนแออัด คับแคบ ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (สุรศักดิ์ เรือนงาม. 2555 : บทคัดย่อ) ในส่วนของโรงเรียนบ้านเกาะแก้ว ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม ก็ประสบปัญหาโดยตลอด คณะครูยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท ทำให้การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรวมให้มีคุณภาพ จึงได้ประยุกต์แนวคิดการประเมินเสริมพลัง (Empowerment Evaluation) มาใช้ในการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม เพราะการประเมินเสริมพลังเป็นการใช้แนวคิด วิธีการ และข้อค้นพบจากการประเมินเพื่อสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุง และกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเอง ใช้ได้ทั้งเทคนิควิธีเชิงปริมาณและคุณภาพ นอกจากนั้นยังสามารถจะนำไปเสริมพลังตนเองได้ทั้งในระดับตัวบุคคล องค์กร ชุมชน สังคม โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ 1) การจัดลำดับความสำคัญ (Taking Stock) 2) การกำหนดเป้าหมาย (Setting Goal) 3) การพัฒนายุทธวิธี (Developing Strategies) และ 4) การบันทึกความก้าวหน้า (Documenting Progress) นอกจากนี้ผู้ประเมินหรือผู้บริหารยังต้องแสดงบทบาทของนักประเมินในการประเมินเสริมพลัง ได้แก่ การฝึกอบรม (Training) การอำนวยความสะดวก

(Facilitation) การชี้แนะหรือการสนับสนุน (Advocacy) การทำให้กระจ่าง (Illumination) และการปล่อยให้เป็นอิสระ (Liberation) อาจจะแสดงบทบาทอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนางานประสบความสำเร็จ (Fetterman. 2001)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท โดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง ในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร นักการศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ในการจัดการเรียนรวมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท โดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีทและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรวม มุ่งแก้ปัญหาไปที่ตัวนักเรียน ความบกพร่องของนักเรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความสามารถที่หลากหลาย สามารถเข้าเรียนในชั้นเรียนร่วมกับเด็กปกติและใช้หลักสูตรปกติที่มีอยู่แล้วในโรงเรียน โดยไม่มีการปรับเปลี่ยนแต่อย่างใด ปัจจุบันการจัดการเรียนรวมได้ดำเนินการตามโครงสร้างซีทที่เน้นการพัฒนาใน 4 ด้าน คือด้านผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรม ด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ ทำให้พบว่าสภาพการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีทของโรงเรียนแกนนำ อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน สิ่งที่เป็นปัญหาคือเด็กทั่วไปไม่ยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่เอื้อต่อนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองมีเจตคติที่ไม่ดีต่อนักเรียน ไม่มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียน ขาดสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา ส่งผลให้การจัดการเรียนรวมของประเทศยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (บุษบา ตาไว. 2552 : 91-93 ; กฤติญา บุญสินชัย. 2557 : บทคัดย่อ) นอกจากนี้ข้อค้นพบในการวิจัยในระดับต่าง ๆ ได้มีการเสนอแนะว่าควรจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้ผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อให้เกิดความรู้ความเชี่ยวชาญในการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกต้อง ด้านการจัดการเรียนการสอนควรมีการนิเทศ ติดตาม อย่างเป็นระบบ และนำผลการนิเทศ การประเมินไปปรับปรุงพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ควรจัดครูที่มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะสำหรับการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (รจเรข พยอมน้อย. 2553 : 112) ตลอดจน ครู ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษยังมีความเชื่อว่าการจัดการเรียนรวมจะประสบความสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่โรงเรียน ทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรม การนำเสนอข้อมูลที่สำคัญให้ทุก ๆ ฝ่ายได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาและแก้ปัญหาร่วมกัน (Latham. 1997 : 245 ; Palmer. 1998 : 76)

2.2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินเสริมพลังและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินเสริมพลังเป็นการใช้แนวคิด วิธีการ และข้อค้นพบจากการประเมิน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงและกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองได้ สามารถใช้ได้ทั้งเทคนิควิธีเชิงปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้ยังสามารถจะนำไปเสริมพลังตนเองได้ทั้งในระดับตัวบุคคล องค์กร ชุมชน สังคม การประเมิน

เสริมพลังมีขั้นตอนในการนำไปใช้ในการประเมินและปรับปรุงงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดลำดับความสำคัญ 2) การกำหนดเป้าหมาย 3) การพัฒนายุทธวิธี และ 4) การบันทึกความก้าวหน้า ซึ่งแต่ละขั้นตอน จะถูกออกแบบไว้เพื่อการประเมินและการปรับปรุงงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนผู้ทำหน้าที่ในการประเมินจะต้องแสดงบทบาทที่สำคัญ 5 อย่าง ในระหว่างการประเมิน เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การฝึกอบรม การอำนวยความสะดวก การชี้แนะ การทำให้กระจ่าง และการปล่อยให้เป็นอิสระ (Fetterman, 2001) นอกจากนี้ข้อค้นพบในงานวิจัยทำให้ทราบว่า การประยุกต์แนวคิดการประเมินเสริมพลังไปใช้ในการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การออกแบบสื่อ การวัดผลประเมินผล และกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ได้ข้อค้นพบที่ตรงกันว่า การนำแนวคิดการประเมินเสริมพลังไปประยุกต์ใช้ สามารถทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับดีถึงดีเยี่ยม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามเป้าหมายของการวิจัย (สวัสดิชัย ศรีพนมธนากร. 2549 : บทคัดย่อ ; ทิพนงค์ รัชนิลัดดาจิต. 2552 : บทคัดย่อ) ตลอดจนการนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการทำงาน ยังทำให้ครูมีความพึงพอใจในงาน และความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ครูสามารถเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ตนเองได้ สามารถกำหนดแผนงานปรับปรุงพัฒนางานได้ด้วยตนเองอย่างมีระบบ ส่งผลให้ครูมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ผลงานจึงมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง (Yueh -Yun, Wu. 1994)

3. รูปแบบและวิธีการทดลอง

3.1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท โดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลังครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2. วิธีการทดลอง

3.2.1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทำการวิจัยเป็นครูโรงเรียนบ้านเกาะแก้ว ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2.2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.2.2.1. แบบสังเกตพฤติกรรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง

3.2.2.2. แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง

3.2.2.3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง

3.2.2.4. แบบบันทึกเอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลังของครู และแบบบันทึกเอกสารเกี่ยวกับผลงานของนักเรียน

3.2.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำขั้นตอนการประเมินเสริมพลังทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดลำดับความสำคัญ 2) การกำหนดเป้าหมาย 3) การพัฒนายุทธวิธี และ 4) การบันทึก

ความก้าวหน้า มาใช้ในการจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท ใน 4 ด้าน คือด้านผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรม ด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยแต่ละด้านได้เลือกปัญหาที่สำคัญและต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในโรงเรียนมาทำการศึกษาอย่างละ 1 ปัญหา โดยการกำหนดเป็นกิจกรรมหลักที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกคน และผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของการประเมินเสริมพลังทั้ง 5 อย่างมาใช้ ได้แก่ การฝึกอบรม การอำนวยความสะดวก การชี้แนะ การทำให้กระจ่าง และการปล่อยให้เป็นอิสระ

3.2.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท โดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ในแต่ละกิจกรรมที่ได้จัดทำขึ้นตามโครงสร้างซีท และขั้นตอนการประเมินเสริมพลัง มาทำการวิเคราะห์โดยการตีความสร้างข้อสรุป (Induction) ซึ่งประยุกต์จากแนวคิดของประวิทย์ เราวรรณ (2545 : 89-90) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมครู การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การบันทึกเอกสาร เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลังมาจัดหมวดหมู่เป็นพวก ๆ จำแนกข้อมูลตามคุณลักษณะที่ต้องการคำตอบในการวิจัย ลดทอนข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกันหรือคล้ายกันให้เหลือแต่สาระสำคัญ และตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation) ด้านเวลา บุคคล และด้านเครื่องมือ โดยประยุกต์จากแนวคิดของ สุกางค์ จันทวานิช (2552 : 129-130) และนำเสนอข้อมูลแบบการพรรณนาวิเคราะห์

4. ผลการทดลองและอภิปรายผล

4.1. ผลการทดลอง

4.1.1. ด้านผู้เรียน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2556 เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม ทำให้พบว่าบุคลากรครูโรงเรียนบ้านเกาะแก้ว ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมมากนัก ไม่มีทักษะในการวิเคราะห์และคัดกรองนักเรียนได้อย่างถูกต้อง จึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปีการศึกษา 2557 ตามรูปแบบการประเมินเสริมพลัง โดยในขั้นตอนแรกคือการจัดลำดับความสำคัญ ได้จัดทำกิจกรรมเสริมสร้างความรู้แก่ครูด้านการจัดการเรียนรวมและการคัดกรองนักเรียน โดยมีเป้าหมายคือครูทั้ง 10 คน มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมและการคัดกรองนักเรียน นักเรียนทั้ง 125 คน ได้รับการคัดกรองอย่างมีประสิทธิภาพ ยุทธวิธีที่ใช้มี 3 วิธี ได้แก่ วิธีแรกคือการให้ครูในโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน ที่เคยผ่านการอบรมมาแล้ว มาให้ความรู้แก่เพื่อนครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมและการคัดกรองนักเรียน แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ จึงใช้วิธีที่ 2 โดยผู้วิจัยจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมและการคัดกรองให้คณะครูศึกษาเพิ่มเติม ทำให้ครูส่วนใหญ่มีความรู้เพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังขาดความมั่นใจ จึงใช้วิธีที่ 3 คือเชิญครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 ท่าน จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุรินทร์มาเป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้แก่คณะครู จำนวน 3 วัน ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม สามารถคัดกรองนักเรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ส่วนการบันทึกความก้าวหน้าของกิจกรรมทั้งหมด ผู้วิจัยและครูสามารถบันทึกและจัดทำเป็นคู่มือการจัดการเรียนรวมและการคัดกรองนักเรียนได้ 1 เล่ม สามารถนำไปใช้และเผยแพร่แก่เพื่อนครูโรงเรียนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

4.1.2. ด้านสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยและคณะครูได้ดำเนินการตามขั้นตอนการประเมินเสริมพลัง โดยขั้นตอนแรกการจัดลำดับความสำคัญ ได้จัดทำกิจกรรมการพัฒนาสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กพิเศษเรียนรวม โดยมีเป้าหมายคือจัดทำห้องปฏิบัติการเรียนรวมที่เป็นเอกเทศและทันสมัย พัฒนาบริบทภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น มีต้นไม้และดอกไม้ที่หลากหลาย เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ยุทธวิธีที่ใช้

มี 4 วิธี ได้แก่ การให้ชุมชนร่วมบริจาคพันธุ์ไม้และร่วมปลูกต้นไม้ที่โรงเรียน การแบ่งเขตรับผิดชอบให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษดูแลต้นไม้ด้วยตนเอง การระดมทุนจากชุมชนเพื่อจัดทำห้องปฏิบัติการเรียนรวม แต่งบประมาณไม่เพียงพอ จึงใช้ยุทธวิธีขอความอนุเคราะห์งบประมาณจากนักการเมืองในท้องถิ่นมาช่วย ทำให้สามารถจัดทำห้องปฏิบัติการเรียนรวมได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนการบันทึกความก้าวหน้าของกิจกรรมทั้งหมด ได้แก่ คู่มือการแบ่งเขตรับผิดชอบต้นไม้และทำความสะอาดห้องปฏิบัติการเรียนรวมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

4.1.3. ด้านกิจกรรม ผู้วิจัยและคณะครูได้ดำเนินการตามขั้นตอนการประเมินเสริมพลัง โดยขั้นตอนแรกการจัดลำดับความสำคัญ ได้จัดทำกิจกรรมการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษสู่ความเป็นเลิศ โดยมีเป้าหมายคือครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายวิธีและเหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ยุทธวิธีที่ใช้มี 3 วิธี คือการอบรมครูเกี่ยวกับการทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) การอบรมครูเกี่ยวกับเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ระบบเพื่อนช่วยตัว การเรียนแบบร่วมมือกัน ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ส่วนการบันทึกความก้าวหน้าที่เป็นเอกสาร ได้แก่ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนา สามารถนำไปใช้และได้เผยแพร่แก่คณะครูโรงเรียนอื่นได้เป็นอย่างดี

4.1.4. ด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้วิจัยและคณะครูได้ดำเนินการตามขั้นตอนการประเมินเสริมพลัง โดยขั้นตอนแรกการจัดลำดับความสำคัญคือจัดกิจกรรม 3 ประสาน เพื่อการจัดหาสื่อที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มาเป็นคณะทำงานในการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ยุทธวิธีที่ใช้มี 2 วิธี คือการประชุมครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจร่วมกัน และจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรวม การระดมทุนจากครู ผู้ปกครอง เพื่อจัดหาสื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน ทำให้มีสื่อที่หลากหลาย สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน ส่วนการบันทึกความก้าวหน้าที่เป็นเอกสาร ได้แก่ระเบียบคณะกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรวม

4.1.5. ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างชี้ที่ โดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง ทำให้ครูมีความตระหนักและมีความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้พัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีระบบและมีขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนและครูได้รับรางวัลในระดับชาติอย่างหลากหลาย เป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การยกย่อง สามารถเป็นแบบอย่างของโรงเรียนต้นแบบเรียนรวมได้อย่างแท้จริง

4.2. อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่น่าเสนอข้างต้น มีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายผลดังนี้

การบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างชี้ที่ โดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลังนั้น ด้านผู้เรียนสามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการคัดกรองอย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรวม ด้านสภาพแวดล้อมสามารถจัดทำห้องปฏิบัติการเรียนรวมที่เป็นเอกเทศและทันสมัยบริบทภายในโรงเรียนร่มรื่นมีสีเขียว เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนด้านกิจกรรมนั้นผู้วิจัยและคณะครูได้ดำเนินการตามขั้นตอนการประเมินเสริมพลัง ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลายวิธีและเหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น สามารถทำให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

มาเป็นคณะทำงานในการพัฒนานักเรียนเรียนรวม ในการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก และได้จัดตั้ง คณะกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรวม มีการระดมทุนจากครู ผู้ปกครอง เพื่อจัดหาสื่อที่เหมาะสม กับนักเรียน ทำให้มีสื่อที่หลากหลายที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน ครูมีความตระหนักและมีความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้พัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีระบบและมีขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนและครูได้รับรางวัลในระดับชาติอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Latham (1997 : 245) และ Palmer (1998 : 76) ที่ค้นพบว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และการจัดการเรียนรวมจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน กิจกรรมต่าง ๆ จึงจะประสบความสำเร็จได้ เหตุที่การจัดการเรียนรวมประสบความสำเร็จได้ อาจเป็นเพราะกิจกรรมตามโครงสร้างซีทที่เลือกมาศึกษานั้นเป็นกิจกรรมที่สำคัญในระดับต้น ๆ ของโรงเรียน ที่เป็นปัญหาต้องได้รับการแก้ไข เกิดจากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิพากษ์วิจารณ์ร่วมกันของผู้วิจัยและคณะครู ทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้กระบวนการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมนั้นได้ถูกวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ ในรูปแบบการประเมินเสริมพลังซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดลำดับความสำคัญ 2) การกำหนดเป้าหมาย 3) การพัฒนายุทธวิธี และ 4) การบันทึกความก้าวหน้า และผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบการประเมินเสริมพลังทั้ง 5 อย่างมาใช้ ได้แก่ การฝึกอบรม การอำนวยความสะดวก การชี้แนะ การทำให้กระจ่าง และการปล่อยให้เป็นอิสระ ทำให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ ในการกำหนดแผนงานและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนขั้นตอนที่ 3 คือการพัฒนายุทธวิธีเป็นการนำวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เมื่องานที่ทำนั้นไม่ประสบความสำเร็จโดยความเห็นชอบและร่วมมือกันในทุก ๆ ฝ่าย สามารถปรับเปลี่ยนกลวิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของ Sullins (2003) ที่กล่าวว่า การประเมินเสริมพลังเป็นการใช้ประโยชน์ของแนวคิด เทคนิค การประเมินและข้อค้นพบที่เกิดขึ้น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ร่วมกัน ในบริบทของกลุ่มที่มีขนาดเล็กและเป็นเอกพันธ์สูง มีการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อร่วมกันแสวงหาสารสนเทศ และเน้นการนำข้อค้นพบจากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

5. สรุปผลการทดลอง

5.1. สรุปผล

การบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท โดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลัง สามารถทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรวมเพิ่มมากขึ้น สามารถวิเคราะห์และคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ มีการจัดสิ่งแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนโดยการจัดทำห้องปฏิบัติการในการจัดการเรียนรวมและจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนได้อย่างร่มรื่น สวยงาม ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีสื่อที่กระตุ้นต่อการเรียนรู้และเอื้อต่อการพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนทำให้ครูมีความตระหนักและมีความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้พัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีระบบและมีขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนและครูได้รับรางวัลในระดับชาติอย่างหลากหลาย

5.2. ข้อเสนอแนะ

5.2.1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.2.1.1. การนำผลวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีทโดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลังไปใช้ ผู้วิจัยและคณะผู้ร่วมงานการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมให้เกิดความชัดเจนเบื้องต้นก่อน เพื่อให้เข้าใจแนวคิด ปรัชญา ในการจัดการเรียนรวม ก่อให้เกิดความตระหนักและมีความต้องการที่จะพัฒนานักเรียน นอกจากนี้ยังต้องศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของรูปแบบโครงสร้างซีทให้ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

5.2.1.2. บุคลากรทุกคนควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินเสริมพลัง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันของขั้นตอนและองค์ประกอบของการประเมินเสริมพลัง ทุกคนที่ร่วมทำงานควรได้รับแนวคิดนี้ก่อนจะนำไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดขึ้น เพื่อให้ทุกคนได้เข้าใจบทบาทของตนเอง ทั้งนี้รวมถึง นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

5.2.2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.2.1. ควรมีการนำรูปแบบการประเมินเสริมพลังไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนรวมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ทดลอง เพื่อศึกษาดูว่าจะสามารถนำไปใช้ได้กับทุกกิจกรรมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

5.2.2.2. ควรมีการนำรูปแบบการประเมินเสริมพลังไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาปกติอื่น ๆ ในโรงเรียน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาถึงผลที่จะเกิดขึ้นว่าเป็นไปในลักษณะใด

5.2.2.3. ควรมีการศึกษากิจการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีทโดยใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลังในลักษณะการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาถึงความสอดคล้องของผลที่ได้ว่ามีความสอดคล้อง หรือขัดแย้งกับการวิจัยเชิงคุณภาพหรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

- กฤติญา บุญสินชัย. (2557). สภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ณรงค์ อัมพรภาค. (2550). การศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพนงค์ รัชนิลดาจิต. (2552). การประเมินผลนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยผู้บริหารและครู โรงเรียนคาทอลิกในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการประเมินเสริมพลัง. วิทยาลัยแสงธรรม.
- บุษบา ตาไว. (2552). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีทของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เบญจา ชลธารนนท์. (2546). คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท. กรุงเทพฯ: เพทายการพิมพ์.
- ประวิต เอรารวรรณ์. (2545). การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.

- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การเรียนรู้ระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- รจเรข พยอมน้อย. (2553). การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วลัยทิพย์ สิริจวัฒนา. (2548). สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สวัสดิชัย ศรีพนมธนากร. (2549). การพัฒนารูปแบบการประเมินระบบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้วิธีการประเมินเสริมพลัง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุภากร จันทวานิช. (2552). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุศักดิ์ เรืองงาม. (2555). การศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนแกนนำสังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Fetterman, D. (2001). **Foundations of empowerment evaluation**. CA: Sage.
- Latham, Dianne Lawis. (1997). Teacher and building administrators attitude and beliefs about inclusion. **Dissertation Abstract International**. 58(04) A: 1245.
- Palmer, D.S.et al. (1998). Influences of parent perceptions of inclusive practices for their children with mental retardation. **American Journal on Mental Retardation**. 272-287.
- Sullins, C.D. (2003). Adapting the empowerment evaluation mode I : A mental health drop-in center Case example. **American Journal of Evaluation**, 24(3), 387 – 398, .
- Yueh-yun, Wu. (1994). **Relationship among teachers' perceptions of empowerment, Job satisfaction, and organizational commitment in public School**. Doctoral Dissertation, the Pennsylvania State University.